

Kiss Daniella úti jelentése a spanyolországi terepmunkáról

A 2023 szeptemberében megkezdett doktori tanulmányaim során egy olyan nyakörvösgyík-fajjal kezdtem el foglalkozni, mely a Kasztíliai-választóhegységben endemikus, emellett veszélyeztetett is: az *Iberolacerta cyreni* (1. ábra) esetében vizsgálom a stressz és a személyiség kapcsolatát, mely jövőbeli doktori disszertációm alapját képezi. Tekintettel a faj elterjedési területére, a Spanyol Nemzeti Természettudományi Múzeummal (Museo Nacional de Ciencias Naturales [MNCN]) együttműködve végeztem el a terepmunkát a Puerto de Navacerrada területén. Ennek a megvalósulásához kértem az ELTE Tehetséggondozási Tanácsának támogatását, és utazási pályázatukon résztámogatást elnyerve lehetővé vált a kiutazásom.

1. ábra. *Iberolacerta cyreni* befogás után, háttérben a természetes élőhelye látható (fotó: Kiss Daniella).

Kutatásomban hím *I. cyreni* egyedeknél vizsgáltuk a szociális stressz hatását a viselkedési konzisztenciára és az egyedi viselkedési változatosság komponenseire. Ehhez a befogott gyíkokat egyesével helyeztük el és vagy két domináns (nagyobb méretű), vagy két kisebb méretű hím szaganyagával átitatott szűrőpapírt kaptak. Az egyes mérési napok között

mindig hagyunk egy-egy nap pihenőt az egyedeknek, amikor olyan szűrőpapírt kaptak, mely nem volt szaganyaggal átitatva.

Fekete Fruzsina Blanka MSc hallgatóval 2025. május 5-én érkeztünk meg Madridba, ahonnan tömegközlekedést igénybe véve eljutottunk Cercedillába. Itt már várt minket prof. Pilar López, aki elvitt minket a szállásunkra, az MNCN biológiai kutatóállomására, El Ventorrillóba (Estación Biológica El Ventorrillo), amit számos országból és különböző kutatási témában jártas emberekkel osztottuk meg.

Az első időszak tereprendezéssel és az előkészületekkel telt: fűnyírás, favágás, kameraállványok megépítése, anyagbeszerzés, lakódobozok berendezése stb. Ezután vette kezdetét az állatok befogása, amihez már Kovács Boglárka MSc hallgató is a segítségünkre volt, így a tavalyihoz képest sokkal hamarabb sikerült befognunk a tervezett egyedszámot, 34 gyíkot.

A teljes létszám összegyűlte után három nap akklimációt követően kezdtük meg a vizsgálatot. Ez – a gyíkok akklimáció alatt megfigyelt aktivitását figyelembe véve – 11 órakor kezdődött aktivitásuk megfigyelésével, ezt követte rögtön a kockázatvállalásuk tesztelése.

A munka mellett lehetőség nyílt a kikapcsolódásra is: a közelben számos túraútvonal fellelhető, így sokszor mentem el kirándulni akár többedmagammal, vagy egyedül. A közeli kisvárosokba (Cercedilla, Navacerrada, Los Molinos) is gyakran ellátogattunk. Itt a vendéglátó egységekben megismerkedhettem a spanyol konyha méltán híres fogásaival, pl. tapas, paella, gazpacho, spanyol tortilla, salchicha, chorizzo stb.

Madridba kétszer is elutaztunk, ahol megtekintettünk a Spanyol Nemzeti Természettudományi Múzeumot, a Debod templomot, az Almudena katedrális és a királyi palotát, valamint a Retiro Parkot. A kirándulások során is nagy hasznomra volt B1 szintű spanyol nyelvtudásom, ami sokat fejlődött az aktív használatnak köszönhetően.

Összességében nagyszerűen sikerült a kiutazás: a kísérlet eredményes volt, a begyűjtött adatok egy nemzetközileg bírált impakt faktoros publikáció megjelenését vetítik előre a viselkedéskökológia valamely neves folyóiratában (pl. Journal of Animal Ecology, Behavioral Ecology). A munkámat számos olyan ember segítette, akikre – cikkeik olvasása közben – már azelőtt felnéztem, hogy ismertem volna őket: öröm volt nemcsak megismerni, hanem tanulni is tőlük, hisz ezeket a tapasztalatokat munkám során alkalmazni fogom a jövőben. A kapcsolatépítésekkel további együttműködések is létrejöhetnek.

A szakmai fejlődés mellett fontos szempont, hogy megismerhettem egy teljesen új ország nevezetességeit és kultúráját, fejlődhetett a spanyol nyelvtudásom mialatt beszélgettem a többi fiatal kutatóval, akik szintén El Ventorrillóban szálltak meg. Örömmel tölt el, hogy

megtapasztalhattam mindezt, mely az ELTE Tehetséggondozási Tanács utazási pályázatának támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg. Köszönöm ezt a lehetőséget!